

סקירת מאקרו

הגורמים המשפיעים על כוונת בעלי העסקים לסגור את העסק שלהם

יולי 2023

לשאלות והערות על פרסום זה ניתן לפנות לעורך הדוח, ד"ר ניר בן אהרון, מנהל יחידת

המחקר, המדיניות והקשרים הבין לאומיים בסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים

nir.benaharon@economy.gov.il

תקציר מנהלים

מדי שנה נסגרים במשק מעל ארבעים אלף עסקים, רובם המכריע עסקים זעירים, קטנים או בינוניים. במחקר של הסוכנות לעסקים ובינוניים (=הסוכנות) ואוניברסיטת בן גוריון נמצא שהגורם השכיח ביותר לסגירת העסק בשנת 2022 היה שהעסק לא רווחי (29%), ואחריו סיבות אישיות/משפחתיות (23%), השפעת הקורונה (12%), קושי בהשגת מימון (9%), הזדמנות לתעסוקה אחרת (9%), סגירה מתוכננת מראש (9%), הזדמנות לסגור את העסק (3%), מדיניות ממשלתית/בירוקרטיה (3%) ופרישה לגמלאות (2%).

במטרה לבדוק לעומק רב יותר את הגורמים לסגירת עסקים, וכיצד אלו קשורים למאפייני עסקים, לקשיים, ולחסמים העומדים בפניהם, ביצענו בסוכנות מחקר על כוונת סגירה של עסקים. במחקר, שתוצאותיו מוצגות בדוח זה, בדקה הסוכנות את כוונת הסגירה של בעלי עסקים באמצעות ניתוח נתונים משני סקרי עסקים שהסוכנות ביצעה ב-2022: סקר עסקים כללי וסקר אשראי בעסקים.

במחקר נמצא שמבין החסמים איתם מתמודד העסק, החסמים שמשפיעים ביותר על כוונת סגירה, לפי דרגת ההשפעה, הם: (1) עלויות ייצור, חומרי גלם או סחורות, (2) גישה למימון, (3) מציאת לקוחות, (4) עומס בירוקרטי, (5) זמינות כוח עבודה או ניהול מימון.

בתחום המימון נמצא: (1) אם עסק היה זקוק למימון, אולם לא קיבל את המימון, או שקיבל מימון חלקי בלבד, סביר שבעלי העסק שקלו יותר לסגור אותו (ממצא מובהק). (2) כמו כן נמצא, בקרב עסקים שזקוקים למימון, שגברים שוקלים לסגור את העסקים שלהם יותר מנשים.

בבחינת השינויים העסקיים, נמצא שבקרב עסקים שצמצמו את כמות העובדים שלהם יש את נטייה גבוהה של הבעלים לסגור את העסק, ולאחריה יש נטייה כזו בקרב בעלי עסקים שהרווחיות של העסק שלהם ירדה לעומת הרווחיות בשנה הקודמת.

בבחינת מאפיינים של העסקים, שמשפיעים על הכוונה של בעלי עסקים לסגור את העסקים, ניתן לציין את גודל העסק, כאשר (1) ככל שהעסק קטן יותר, יש הסתברות גדולה יותר שבעל העסק שוקל לסגור אותו, ו-(2) גיל העסק, כאשר נמצא שכעסקים שגילם נע בין 3 ל-6 שנים, קיימת הסבירות הגבוהה ביותר שבעלי העסק שוקלים לסגור אתו.

הסוכנות לעסקים ובינוניים מפעילה מגוון של כלי סיוע מסובסדים לעסקים וליזמים. במחקר שהסוכנות עשתה על יזמים שהקימו עסקים, נמצא שיזמים שהסתייעו בתוכנית של הסוכנות שנקראת "יזמים עסק" שיפרו ב-10 נקודות אחוז את הסיכוי של העסק לשרוד (לאחר שלוש שנים מיום ההקמה). השרידות של עסקים שהשתתפו בתוכנית הייתה 75%, לעומת 65% שרידות שנמצאה בקרב עסקים חדשים שלא השתתפו בתוכנית.

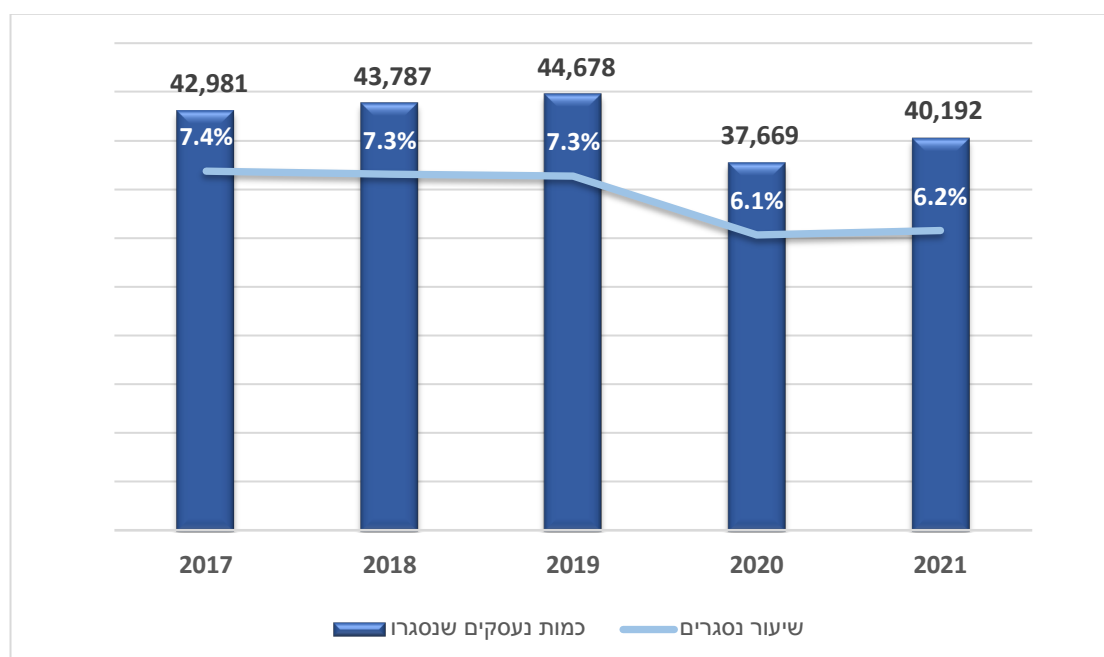
תוכן עניינים

4	רקע
4	בדיקת הסיבות לסגירת עסקים בקרב יזמים שסגרו את העסקים שלהם
6	הגורמים המשפיעים על כוונת בעלי עסקים לסגור את העסק לצמיתות
6	הכוונה לסגור את העסק לפי השינוי ברווחיות שלו
7	הכוונה לסגור את העסק לפי צמצום במספר העובדים
8	כוונה לסגור את העסק לפי חסמים שונים אתם העסק מתמודד
8	כוונה לסגור את העסק לפי קושי לקבל מימון (רק לעסקים שצריכים מימון)
9	כוונה לסגור את העסק לפי שינוי בהיקף הפעילות (רק לעסקים שצריכים מימון)
10	מאפיינים עסקיים אחרים שקשורים לשיקול לסגור את העסק
10	המגדר של העסק (רק לעסקים שצריכים מימון)
10	הגיל של העסק (רק לעסקים שצריכים מימון)
11	השילוב בין הסיבות השונות לסגירת העסקים – מודל סטטיסטי
11	מודל סטטיסטי 1 : כוונת סגירה בקרב כלל העסקים
12	מודל סטטיסטי 2 : כוונת סגירה בקרב עסקים שצריכים מימון
13	אימון יזמים להקים עסקים
14	נספח : פירוט על המודלים הסטטיסטיים

רקע

החלטה לסגור עסק קטן אינה החלטה קלה לבעל עסק, אולם מדי שנה נסגרים מעל ארבעים אלף עסקים (תרשים 1) חלקם נסגרים מאוחר מדי אחרי שנגרם נזק כלכלי לבעלים שלהם. בחלק מהמקרים הסיבות לסגור את העסק קשורות להיבטים אישיים של בעל העסק, אולם במקרים רבים ההחלטה מושפעת גם מגורמים הקשורים לסביבה העסקית בה פועל העסק. בסקר משותף שביצעה הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים (הסוכנות) בשיתוף עם אוניברסיטת בן גוריון נשאלו בעלי עסקים שסגרו את העסקים שלהם מה היו הסיבות לסגירת העסק.

תרשים 1: מספר העסקים שנסגרים בכל שנה ושיעורם מתוך כלל העסקים הפעילים, 2017-2022

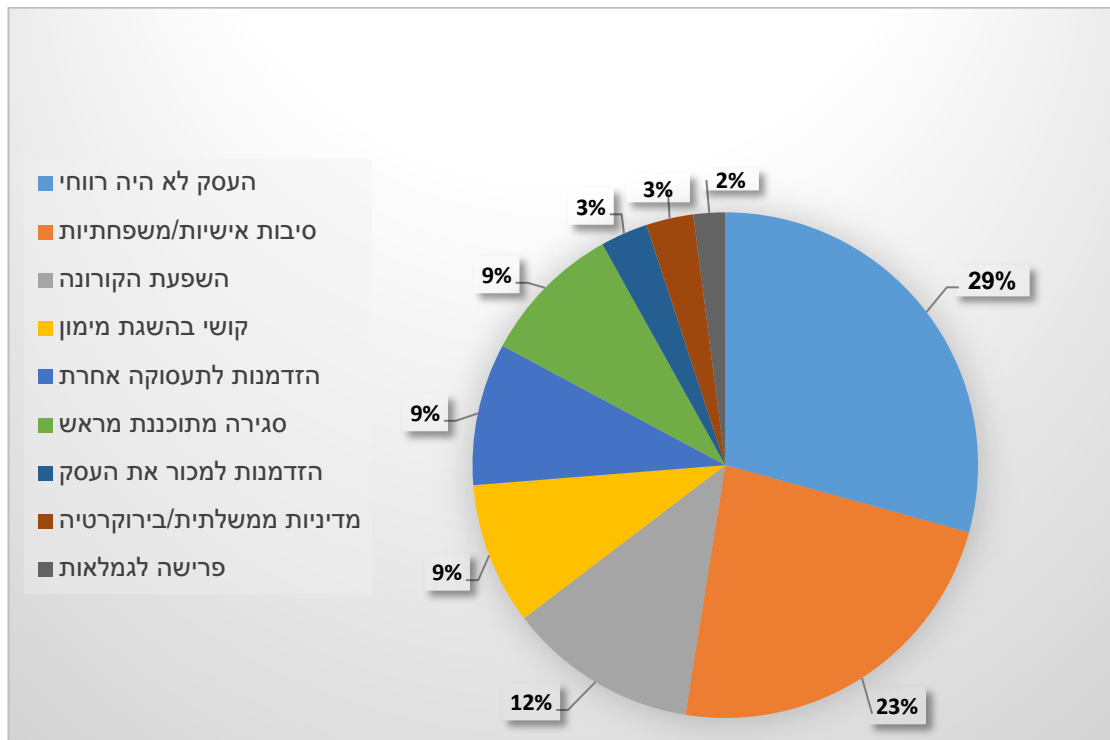

מקור: נתוני למ"ס - פתיחות וסגירות עסקים בשנים 2017-2021 לפי ענף כלכלי (הסיווג האחד 2011) מתוך מרשם העסקים

בדיקת הסיבות לסגירת עסקים בקרב יזמים שסגרו את העסקים שלהם

פרויקט המחקר GEM (Global Entrepreneurship Monitor) הינו פרויקט מחקר בין לאומי שבו אוניברסיטת בן גוריון היא הגוף הישראלי המבצע את המחקר בישראל. המחקר מתבסס על סקר שנערך בקרב אוכלוסייה אקראית של תושבי ישראל. הסקר שואל לגבי מאפייני היזמות של הנבדקים, כולל האם הם בעלים של עסק קיים או שהיו בעלים של עסק בעבר. כאשר יזם עונה שהיה בעל עסק בעבר, המראיינים בסקר מבררים איתו האם הוא סגר את העסק ואם כן, מה היו הסיבות לסגירה. להלן הסיבות לסגירה כפי שעלו בסקר שבוצע ב-2022.

תרשים 12: הסיבות לסגירת עסקים על-ידי יזמים בישראל 2022

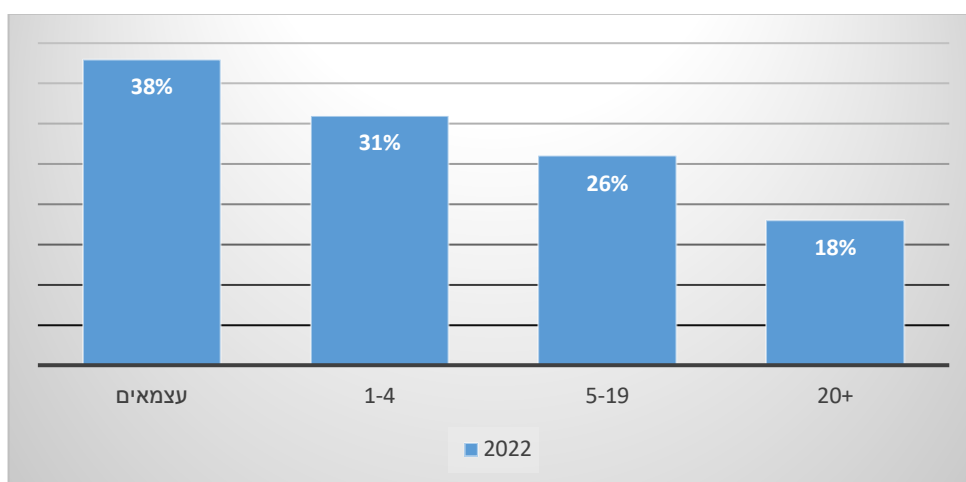

אולם ההחלטה לסגור עסקים מורכבת לעיתים משילוב של סיבות, חלקן אישיות, חלקן עסקיות וחלקן קשורות לסביבה העסקית בה פועל העסק. כדי להעריך את הסיכון של בעלי עסקים לסגור את העסק, הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים מבצעת סקרים בהם היא שואלת את בעלי העסקים האם הם שקלו בשנה האחרונה לסגור את העסק לצמיתות (= כוונת סגירה). את התשובות לשאלה זו הצלבנו עם נתונים אחרים שקשורים לעסק, והדבר מאפשר לנו לקבל תמונה על הגורמים העיקריים המשפיעים על סגירת עסקים. שני הסקרים שביצעה הסוכנות בשנת 2022 וכוללים בבדיקה זו הם סקר תקופתי, סקר שבודק חסמים בקרב עסקים, וסקר אשראי, סקר שבודק ביקוש של עסקים לאשראי מול האשראי הזמין להם. בשני הסקרים הללו סך הכול 1,400 בעלי עסקים נשאלו האם הם שקלו לסגור את העסק לצמיתות בשנה האחרונה. שאלה זו מנותחת במחקר זה ביחס לחסמים, קשיים עסקיים ומאפיינים אחרים שנבדקו בסקר. בין הגורמים שנבדקו יש נושאים שחלקם תלויים בעסקים עצמם, וחלקם תלויים בסביבה העסקית ובמדינה. תוצאות הניתוח מאפשרים להסיק על סיבות לסגירת עסקים כגון: עודף רגולציה, סחבת בתשלומים מצד המדינה, תשלומי מע"מ על כסף ששולם באשראי, תנאי סף קשוחים במכרזי רכש של המדינה ואפליה של הבנקים את העסקים הקטנים והבינוניים כאשר אלו פונים לבנק בבקשת מימון. מעבר לסיבות שפורטו, חלק ניכר מקשיי ההישרדות של עסקים בשנים האחרונות נובע מגורמים כלכליים כלליים כגון גל התייקרויות והקושי להשיג עובדים.

הגורמים המשפיעים על כוונת בעלי עסקים לסגור את העסק לצמיתות

בעלי עסקים שהשתתפו בסקרי העסקים של הסוכנות נשאלו האם הם חשבו על סגירת העסק לצמיתות בשנה האחרונה, בפרק זה מוצגת סטטיסטיקה תיאורית הבוחנת האם הכוונה לסגור את העסק משתנה בין עסקים עם מאפיינים שונים (ניתוח חד משתני). בהמשך הסקירה מוצג ניתוח רב משתני שכולל את כלל המאפיינים ובוחן את מידת ההשפעה של כל אחד מהם, על השיקול לסגור את העסק, בהתחשב בהשפעות של המשתנים האחרים. רוב העסקים שנסגרים מדי שנה הם עסקים של עצמאיים ללא מועסקים, או עסקים זעירים, וגם כוונת הסגירה של בעלי עסקים משקפת מגמה זו (תרשים 2).

תרשים 2 - כוונה לסגור את העסק לצמיתות (לפי קבוצות גודל) מבין כלל העסקים

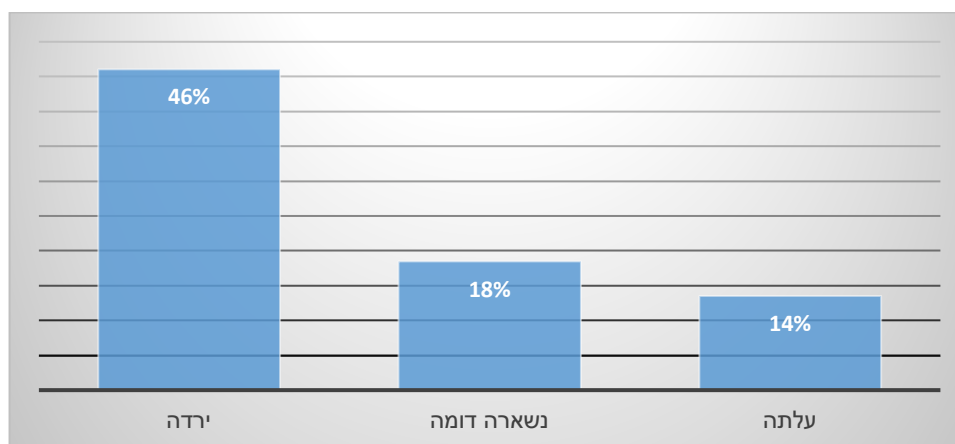

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר עסקים תקופתי 2022

הכוונה לסגור את העסק לפי השינוי ברווחיות שלו

כצפוי, שינוי ברווחיות העסק גורם לשינוי בכוונה של בעליו לסגור אותו, וככל שהרווחיות יורדת יותר, ביחס לשנה הקודמת, בעלי העסקים שוקלים יותר לסגור אותם.

תרשים 3: כוונה לסגור את העסק לפי שינוי ברווחיות.

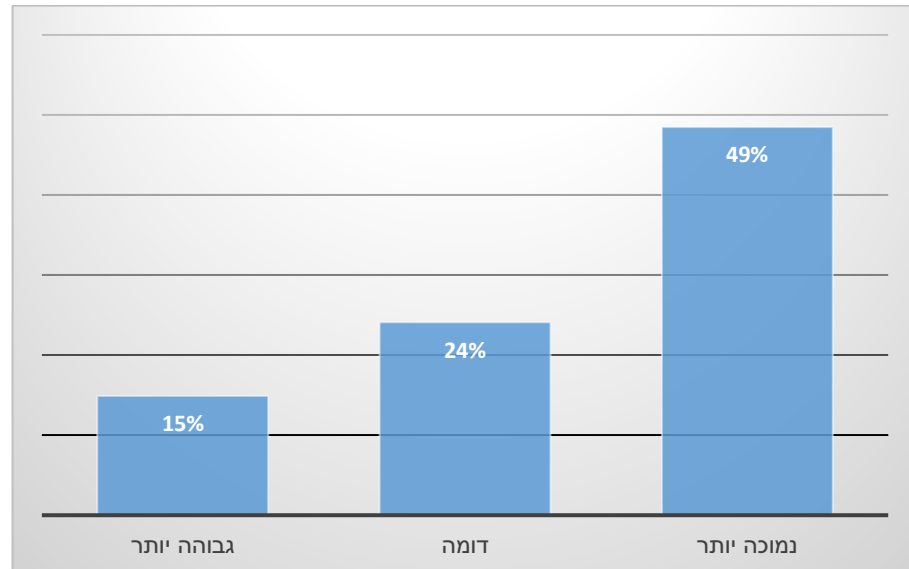

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר עסקים תקופתי 2022

הכוונה לסגור את העסק לפי צמצום במספר העובדים

כאשר מספר המועסקים בעסק מצטמצם, גדלה הסבירות שבעלי העסק ישקלו לסגור אותו.

תרשים 4: כוונה לסגור את העסק לפי שינוי במועסקים – מצבת כח האדם בהשוואה לשנה שעברה

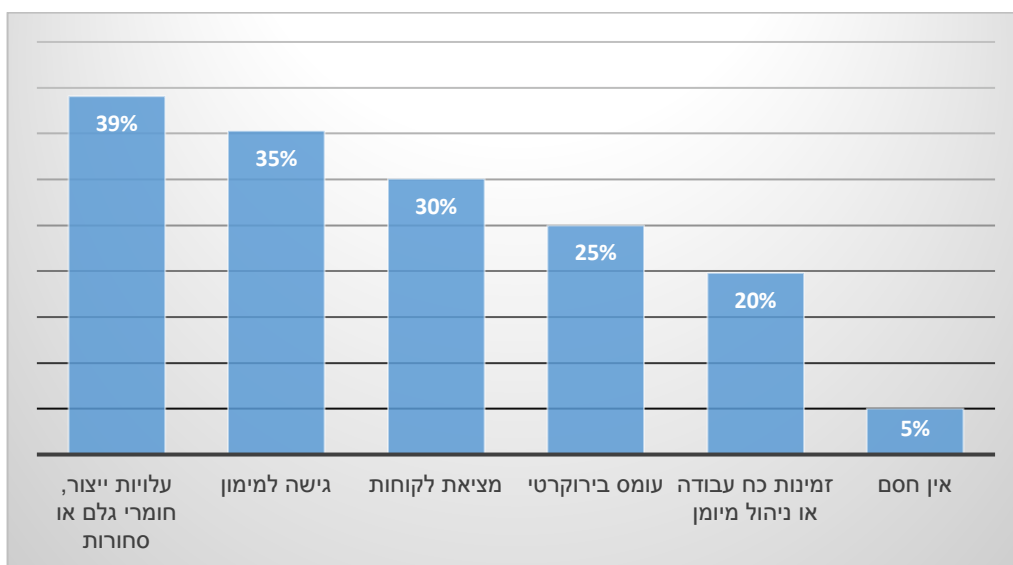

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר עסקים תקופתי 2022

כוונה לסגור את העסק לפי חסמים שונים אתם העסק מתמודד

בסקר העסקים התקופתי שהסוכנות מבצעת, נשאלים העסקים מה החסם העיקרי לפעילות של העסק. בתרשים 5, ניתן לראות את הקשר בין הכוונה לסגור את העסק לבין החסמים השונים. מהתרשים ניתן לראות שעלויות ייצור וגישה למימון הם החסמים המאפיינים בשיעור הגבוה ביותר את הכוונה לסגור את העסק. מנגד, עסקים שציינו שאין להם חסם כמעט ואינם שוקלים לסגור את העסק.

תרשים 5: כוונה לסגור את העסק לפי חסמים מרכזיים

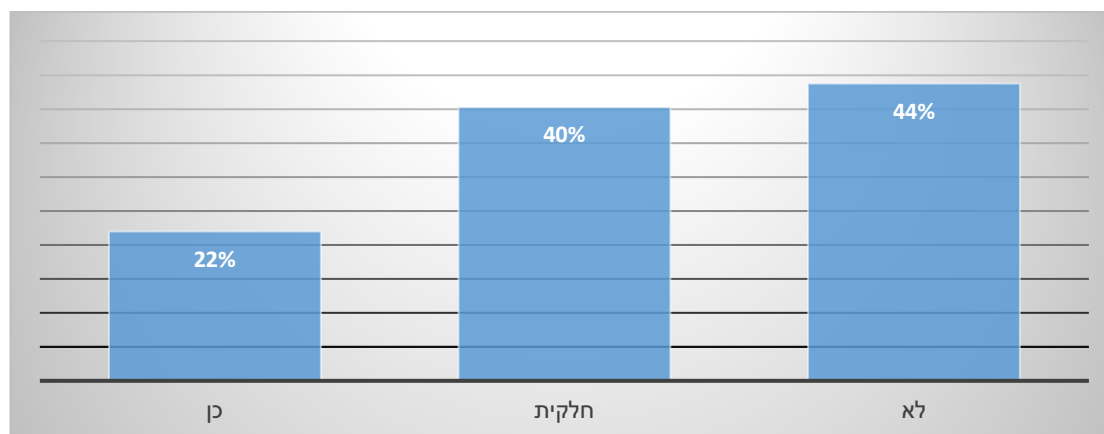

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר עסקים תקופתי 2022

כוונה לסגור את העסק לפי קושי לקבל מימון (רק לעסקים שצריכים מימון)

סקר נוסף, שבדק את מאפייני האשראי לעסקים קטנים ובינוניים, בדק גם הוא את הכוונה של בעלי העסקים לסגור את העסק לצמיתות. מתוצאות סקר זה ניתן לראות שכאשר העסקים התקשו לקבל אשראי, הבעלים שלהם שקלו יותר לסגור אותם.

תרשים 6: כוונה לסגור את העסק לפי האם קיבל את המימון שהיה צריך

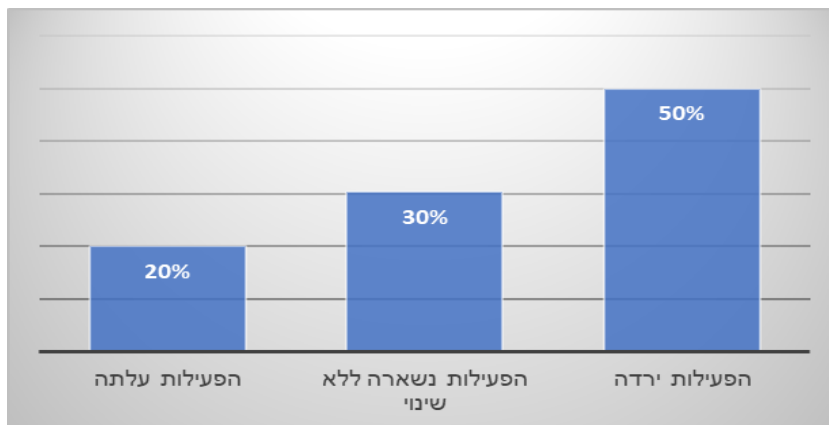

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר אשראי תקופתי 2022

כוונה לסגור את העסק לפי שינוי בהיקף הפעילות (רק לעסקים שצריכים מימון)

בסקר האשראי לעסקים שתואר למעלה נבדק השיקול לסגור את העסק גם ביחס לשינוי בהיקף הפעילות של העסק. נמצא שמבין העסקים שדיווחו על ירידה בהיקף הפעילות (בהשוואה לשנה שעברה) ב- 50% מהמקרים בעלי העסק שקלו לסגור את העסק לצמיתות, ומבין העסקים שדיווחו על עלייה בהיקף הפעילות, 20% בלבד שקלו לסגור את העסק. כצפוי, ככול שהפעילות של העסק יורדת ביחס לפעילות שלו בשנה הקודמת, השיקול לסגור את העסק עולה.

תרשים 7: כוונה לסגור את העסק לפי שינוי בהיקף הפעילות (רק לעסקים שצריכים מימון)

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר אשראי תקופתי 2022

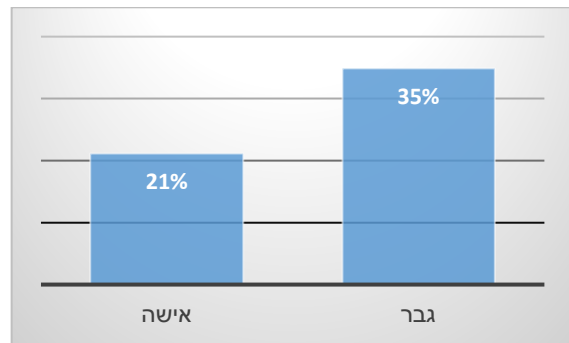
מאפיינים עסקיים אחרים שקשורים לשיקול לסגור את העסק

בנוסף למאפיינים שתוארו, יש בסקרים גם בדיקה של מאפיינים מבניים יותר שקשורים לעסקים, וניתן לראות גם את ההשפעה שלהם על בעלי העסקים ועל כוונתם לסגור אותם לצמיתות. בין המאפיינים הללו, ניתן לראות השפעה מובהקת של המגדר של בעל/ת העסק, וכן השפעה של גיל העסק.

המגדר של העסק (רק לעסקים שצריכים מימון)

בעלי עסקים שהם נשים נוטות פחות לסגור את העסק לעומת עסקים בבעלות גברים.

תרשים 8: כוונה לסגור את העסק לפי מגדר

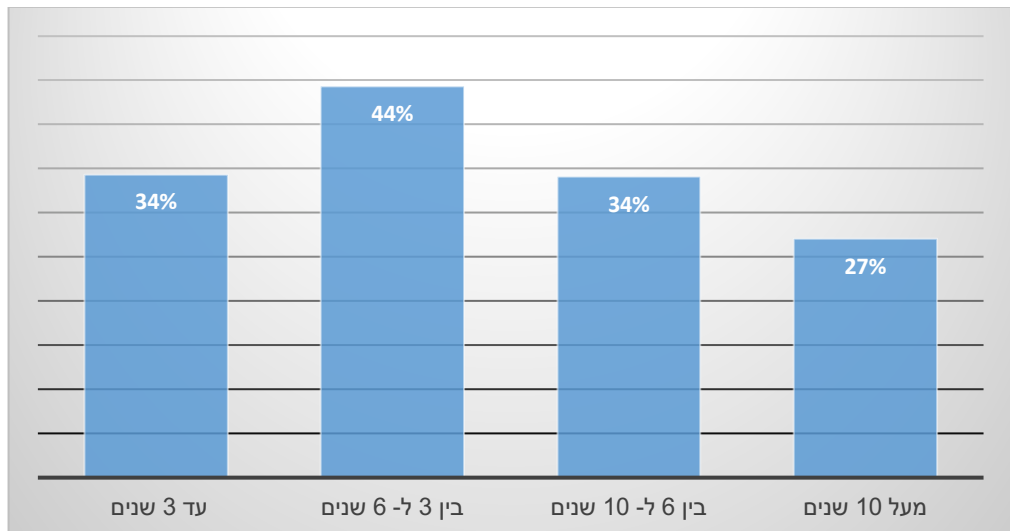

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר אשראי תקופתי 2022

הגיל של העסק (רק לעסקים שצריכים מימון)

עסקים חדשים נוטים יותר להיסגר מעסקים ותיקים כפי שניתן לראות בתרשים 9

תרשים 9: כוונה לסגור את העסק לפי גיל העסק

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר אשראי תקופתי 2022

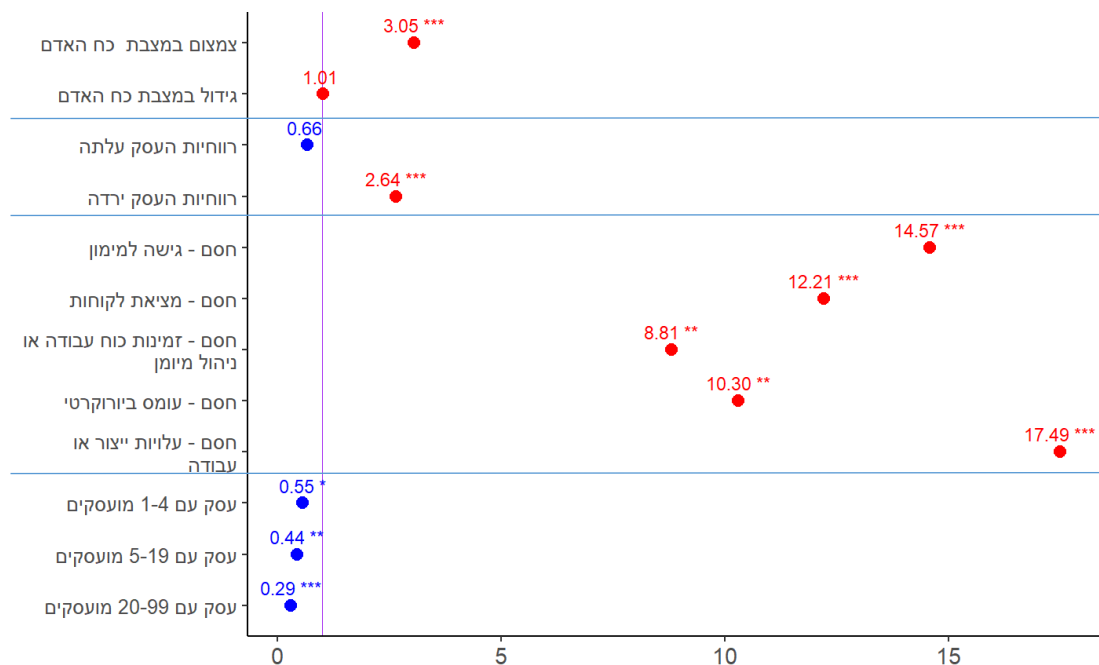
השילוב בין הסיבות השונות לסגירת העסקים – מודל סטטיסטי

בחלק הקודם ניתן לראות מאפיינים שונים שמשפיעים על הכוונה לסגור את העסק. אולם לרוב המאפיינים הללו פועלים במקביל. כדי לזהות את ההשפעות הנקיות של כל מאפיין בנינו מודל סטטיסטי שבו נבדקו כלל המאפיינים.¹ היתרון בבדיקה של מודל סטטיסטי כזה הוא בכך שהמודל מתחשב בהשפעות הצולבות בין המשתנים ומנקה את ההשפעות הללו, כך שנשארות רק ההשפעות הנקיות של כל גורם. כאמור, המודל הורץ על תוצאות של שני סקרים שהסוכנות מבצעת מדי שנה, (1) סקר עסקים שבדק את כלל העסקים ו-(2) סקר בקרב עסקים שצריכים מימון.

מודל סטטיסטי 1: כוונת סגירה בקרב כלל העסקים

תוצאות המודל הסטטיסטי של סקר העסקים התקופתי מוצגות בתרשים 10.²

תרשים 10 : תוצאות הרגרסיה לבחינת הגורמים שהשפיעו על עסקים לשקול את סגירת העסק לצמיתות בשנה האחרונה בכלל העסקים³

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר עסקים תקופתי 2022
 *** מובהקות גבוהה מעל 99.99%, ** מובהקות מעל 99%, * מובהקות מעל 95%

בתרשים 10, הקו האנכי, בצבע סגול מעל הערך 1 הינו קו הייחוס. ככל שהפרמטר קרוב ל-1 המשמעות היא שאין הבדל בין הקטגוריה הנבדקת לבין קבוצת הייחוס אליה אנחנו משווים⁴. כאשר המקדם גבוה מאחד (מימין לקו האנכי), המשמעות היא שהגורם מגדיל את ההסתברות שבעלי

¹ מודל רב משתני של רגרסיה לוגיסטית

² טבלה עם ממצאי המודל מופיעה בנספח

³ המודל אינו כולל מגדר, שימוש בחשבונות דיגיטליים וענף כלכלי של העסק מאחר ואף אחד מהמשתנים הללו לא נמצא מובהק סטטיסטית.

⁴ קבוצת הייחוס מזכירה בהקשר זה קבוצת ביקורת.

העסק ישקלו לסגור את העסק, ואילו כאשר המקדם קטן מאחד (משמאל לקו האנכי), הגורם מקטין את ההסתברות לכך.⁵

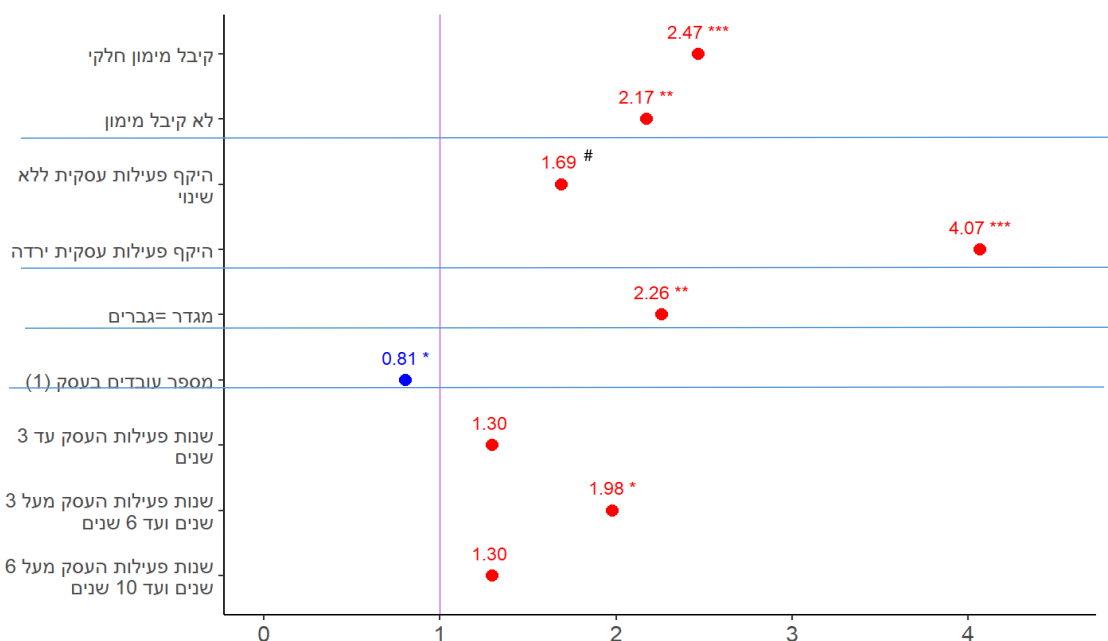
מהתוצאות עולה כי הסיבות עם ההשפעה הגדולה ביותר לסגירת העסק הן: עלויות הייצור או העבודה וגישה למימון שמגדילים פי 17.49 ו-14.57 בהתאמה את הסיכוי לשקול את סגירת העסק. חסמים נוספים שמשפיעים על כוונת הסגירה הם עומס בירוקרטי, המגדיל את הסיכוי פי 10.3 וזמינות כח עבודה וניהול מימון פי 8.8. מציאת לקוחות, אתגר שבשנים רגילות מרבית העסקים מגדירים כחסם העיקרי של העסק, מגדיל פי 12.2 את הסיכוי שבעל העסק ישקול לסגור אותו.

צמצום במצבת כח האדם בהשוואה לעסקים שלא עשו שינוי במצבת כח האדם מגדילים פי 3 את הסיכוי שישקלו לסגור את העסק. עסקים שרווחיות העסק ירדה בהשוואה לעסקים שרווחיות העסק לא השתנתה מגדילים פי 2.64 את הסיכוי שישקלו לסגור את העסק. בבחינת גודל העסק אנו רואים בדומה לניתוחים אחרים שככל שהעסק גדול יותר יש סיכוי נמוך יותר שהבעלים שלו ישקלו לסגור אותו.

מודל סטטיסטי 2: כוונת סגירה בקרב עסקים שצריכים מימון

כאמור, הגורמים המשפיעים על כוונת הסגירה נבדקו גם בסקר האשראי התקופתי שהסוכנות מבצעת בקרב עסקים שזקוקים למימון ואשראי.

תרשים 11: תוצאות הרגרסיה לבחינת הגורמים שהשפיעו על עסקים לשקול את סגירת העסק לצמיתות בשנה האחרונה בעסקים שבזקו למימון

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר אשראי והלוואות 2022
 *** מובהקות גבוהה מעל 99.99%, ** מובהקות מעל 99%, * מובהקות מעל 95%, # מובהקות של 94.9%
 (1) מספר עובדים בעסק – מקובץ לקבוצות של 10 עובדים, כך שגידול של 10 עובדים מקטין ב-19% את הסיכוי לסגירת עסק

⁵ קבוצת הייחוס שבבחרה, שמיוצגת באמצעות הקו האנכי הסגול, ושאליה מושווים שאר העסקים שהנתונים שלהם נבדקים כוללת את המאפיינים הבאים של העסקים: (1) אין חסם להצלחת העסק, (2) לא היה שינוי במצבת כח האדם של העסק, (3) לא היה שינוי ברווחיות העסק, (4) עסק של עצמאים ללא מועסקים.

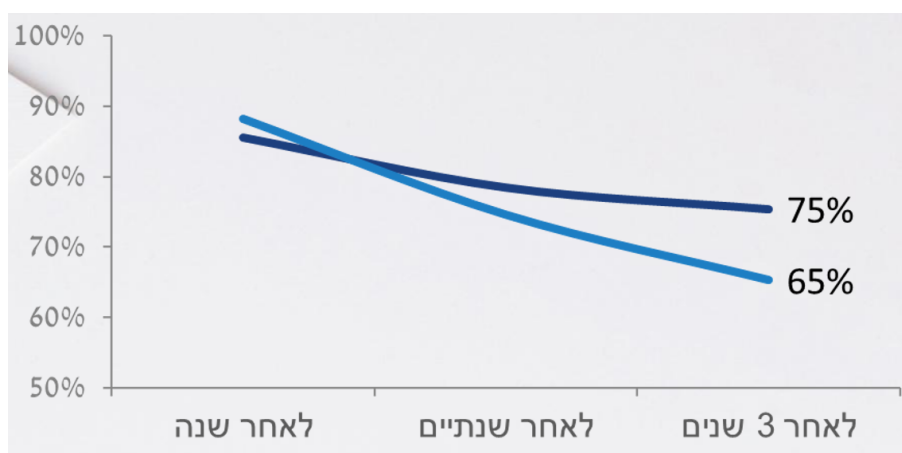
סגירה של עסקים כאלו עלולה להיות מלווה בהשפעות שליליות קשות יותר על בעלי העסקים, שעלולים למצוא את עצמם בחובות וללא עסקים שיכולים לממן אותם. גם הנתונים של סקר זה נבדקו במודל סטטיסטי, כאשר תוצאות המודל הסטטיסטי מוצגות בתרשים 11.

מקדם גבוה מאחד משמעותו היא שהגורם מגדיל את ההסתברות שבעלי העסק ישקלו לסגור את העסק, ואילו כאשר המקדם קטן מאחד, הגורם מקטין את ההסתברות לכך.⁶ המודל בודק עד כמה מחנק אשראי שהעסק חווה משפיע על הכוונה של הבעלים לסגור אותו. נמצא כי עסקים שקיבלו מימון חלקי, לעומת המימון שביקשו, ישקלו לסגור את העסק פי 2.47 יותר ממי שקיבלו את המימון, ומי שלא קיבלו מימון שביקשו, שקלו לסגור את העסק פי 2.17 יותר מאשר עסקים שקיבלו את מלוא המימון. בנוסף, ניתן לראות, בתרשים 11 כי כאשר היקף הפעילות של העסק ירד או כאשר העסק היה צריך יותר אשראי, ההסתברות שבעלי העסק ישקלו לסגור אותו גבוהה באופן מובהק ומשמעותי. כמו כן, נמצא שככל שהעסק גדול יותר, בעליו שוקלים פחות לסגור אותו (כל תוספות של 10 עובדים למצבת העובדים מקטינה את ההסתברות שהבעלים ישקול לסגור את העסק ב-19%). נמצא גם שגברים שוקלים לסגור את העסק שלהם פי 2.26 יותר מאשר נשים. כאשר אנו בודקים את שנות הפעילות של העסק, בעסקים שקיימים בין 3 ל-6 שנים הבעלים שוקלים לסגור את העסק פי 1.98 ביחס לעסקים שפועלים מעל 10 שנים.

אימון יזמים להקים עסקים

הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים מפעילה מגוון של כלי סיוע מסובסדים לעסקים וליזמים. במחקר שהסוכנות עשתה (ב-2016) על יזמים שהקימו עסקים, נמצא שיזמים שהסתייעו בתוכנית של הסוכנות שנקראת "יזמים עסק" שיפרו ב-10 נקודות אחוז את הסיכוי של העסק לשרוד. לאחר שלוש שנים מיום ההקמה השרידות של עסקים שהשתתפו בתוכנית הייתה 75%, לעומת 65% שרידות שנמצאה בקרב עסקים חדשים שלא השתתפו בתוכנית.

תרשים 12: שרידות של עסקים צעירים לפי השתתפות באימון יזמים

⁶ לצורך בניית המודל נבחרה קבוצת ייחוס, שאליה מושווים שאר העסקים שהנתונים שלהם נבדקים. קבוצת הייחוס כוללת עסקים עם המאפיינים הבאים: (1) קיבלו את המימון שביקשו, (2) העסק לא צריך שינוי באשראי, (3) כמות האשראי של העסק בפועל לא השתנתה, (4) היקף הפעילות של העסק לא השתנה, (5) העסק מנוהל על ידי גבר ו- (6) העסק פעיל מעל 10 שנים.

נספח: פירוט על המודלים הסטטיסטיים

בטבלה 1 מוצגים המאפיינים שעלולים להשפיע על בעלי עסקים לשקול לסגור את העסק בפילוח לפי עסקים ששקלו לסגור את העסק ועסקים שלא שקלו לסגור את העסק. בין המאפיינים: חסמים מרכזיים להצלחת עסק כגון: גישה למימון, מציאת לקוחות, זמינות כוח עבודה, עומס בירוקרטי, עלויות ייצור וכן עסקים שלא ציינו אף חסם. בנוסף, נבדקו המשתנים הבאים: שינוי במצבת כח האדם ושינוי ברווחיות העסק בהשוואה לשנה שעברה, גודל העסק, שימוש בחשבונית דיגיטלית, המגדר של בעל העסק והענף הכלכלי של העסק. בוצע ניתוח חד משתני ובו נבחנו ההבדלים בין כל אחד מהמשתנים לבין בעלי עסקים ששקלו לסגור את העסק השנה לבין בעלי עסקים שלא שקלו לסגור את העסק.

טבלה 1: מאפייני העסקים בפילוח לעסקים ששקלו לסגור וכאלו שלא סגרו לסגור, בקרב כלל העסקים

מובהקות	שקלו לסגור את העסק	לא שקלו לסגור את העסק	סה"כ - מספרים מוחלטים
	226	606	
<0.0001	36.3%	14.7%	נמוכה יותר
	54.3%	64.9%	דומה
	9.4%	20.4%	גבוהה יותר
<0.0001	10.2%	24.6%	עלתה
	26.2%	43.5%	נשארה דומה
	60.0%	26.4%	ירדה
	3.6%	5.5%	לא ניתן לדעת
<0.0001	15.9%	10.9%	גישה למימון
	19.0%	16.5%	מציאת לקוחות
	18.1%	27.4%	זמינות כח עבודה או ניהול מיומן
	11.9%	13.4%	עומס בירוקרטי
	33.2%	19.3%	עלויות ייצור, חומרי גלם או סחורות
	1.8%	12.5%	אין חסם
0.264	58.0%	53.6%	לא
	42.0%	46.4%	כן
0.397	84.5%	82.0%	גברים
	15.5%	18.0%	נשים
<0.0001	29.6%	19.0%	עסק ללא מועסקים
	33.6%	31.8%	מועסקים 1-4
	25.2%	27.4%	מועסקים 5-19
	11.5%	21.8%	מועסקים 20-99
0.018	19.0%	16.5%	תעשייה ויצור
	43.4%	47.4%	שירותים
	14.6%	16.3%	מסחר קמעונאי
	6.2%	10.2%	מסחר סיטונאי
	16.8%	9.6%	בינוי

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר תקופתי 2022

בבחינת מצבת העובדים, מבין בעלי העסקים ששקלו לסגור את העסק ב-36.3% מהעסקים מצבת העובדים נמוכה יותר מאשר בשנה שעברה בהשוואה ל-14.7% בלבד בקרב עסקים שלא שקלו לסגור את העסק. ממצא זה מובהק מבחינה סטטיסטית. ממצא מובהק נוסף מצביע על כך שב-60% מהעסקים ששקלו לסגור את העסק בשנה האחרונה רוחחיות העסק ירדה בהשוואה ל-26.4% בלבד בקרב עסקים שלא שקלו לסגור את העסק. בבחינת החסמים העיקריים להצלחת העסק, בקרב עסקים ששקלו לסגור את העסק בשנה האחרונה 33.2% ציינו עלויות ייצור כחסם העיקרי בהשוואה ל-19.3% מבין העסקים שלא שקלו לסגור את העסק.

לא נמצאו הבדלים מובהקים בין עסקים שעשו שימוש בחשבונות דיגיטליות או כאשר המנהל הינו גבר או אישה. קרוב ל-30% מהעסקים ששקלו לסגור את העסק הם עסקים ללא מועסקים, בהשוואה ל-19% בקרב עסקים שמעסיקים עובדים.

אמידה של הגורמים המשפיעים על כוונה לסגור את העסק בעסקים שנזקקו למימון

מבין העסקים שנזקקו למימון בשנה האחרונה, 4 מתוך 10 בעלי עסקים שקלו לסגור את העסק. שיעור זה גבוה במעט מהשיעור שנמצא בקרב בעלי העסקים שהשיבו על סקר עסקים הכללי⁷. בבחינה לאורך שנים של שיעור בעלי העסקים ששקלו לסגור את העסק, בסקר של 2021 היו 58% מהעסקים ללא מועסקים ששקלו לסגור את העסק בהשוואה ל-38% ב-2022 (תרשים 2). בעסקים עם 1 - 4 מועסקים או עסקים עם 5 - 19 מועסקים שיעור העסקים ששקלו לסגור את העסק לא השתנה בין 2021 ל-2022. בעסקים עם +20 עובדים שיעור העסקים ששקלו לסגור ירד במעט (18% ו-13% בהתאמה).

בטבלה 2 מוצגים המאפיינים שעלולים להשפיע על בעלי עסקים לשקול לסגור את העסק בפילוח לפי עסקים ששקלו לסגור את העסק ועסקים שלא שקלו לסגור את העסק. בין המאפיינים שנבדקו: היקף המימון שהעסק קיבל (מחנק אשראי), היקף פעילות העסק, צורך באשראי, כמות אשראי בפועל, גודל העסק, המגדר של בעל העסק, הענף הכלכלי של העסק ומספר שנות הפעילות של העסק. בטבלה מוצג ניתוח חד משתני שבוצע על הנתונים ובו נבחנו: ההבדלים בין כל אחד מהמשתנים בין עסקים ששקלו לסגור את העסק לבין עסקים שלא שקלו לסגור את העסק.

⁷ 3 מתוך 10 בעלי עסקים.

טבלה 2: מאפייני העסקים, בפילוח לעסקים ששקלו לסגור וכאלו שלא סגרו לסגור, בקרב עסקים שנזקקו למימון

מובהקות	שקלו לסגור את העסק	לא שקלו לסגור את העסק	
	162	338	סה"כ - מספרים מוחלטים
<0.0001	32.7%	55.7%	כן
	30.1%	21.4%	חלקית
	37.2%	22.9%	לא
<0.0001	23.5%	44.9%	עלתה
	29.6%	32.6%	ללא שינוי
	46.9%	22.5%	ירדה
<0.0001	65.4%	48.5%	יותר אשראי
	30.8%	46.6%	ללא שינוי
	3.8%	4.9%	פחות אשראי
0.027	30.9%	35.2%	עלתה
	54.6%	57.9%	ללא שינוי
	14.5%	6.9%	ירדה
0.012	11.7%	21.0%	אישה
	88.3%	79.0%	גבר
<0.0001	18.5%	14.8%	מעסיקים ללא מועסקים
	43.8%	29.6%	מועסקים 1-4
	30.2%	32.8%	מועסקים 5-19
	7.4%	22.8%	מועסקים 20-99
<0.0001	8 (11)	14 (17)	כמה עובדים מועסקים - ממוצע (ס.תקן)
0.842	16.0%	19.2%	תעשייה
	40.1%	39.3%	שירותים
	27.8%	26.9%	מסחר
	16.0%	14.5%	בינוי
0.027	14.4%	13.2%	עד 3 שנים
	24.4%	14.7%	בין 3 ל 6 שנים
	19.4%	18.0%	בין 6 ל 10 שנים
	41.9%	54.2%	מעל 10 שנים

מקור: הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, סקר אשראי והלוואות 2022

בעסקים שבהם בעל העסק שקל סגירה יש שיעור גבוה יותר של עסקים שקיבלו מימון חלקי (30.1% ו-21.4% בהתאמה) או שלא קיבלו מימון בכלל (37.2% ו-22.9% בהתאמה). מבין העסקים שבעליהם שקלו סגירה, בקרוב למחציתם היקף הפעילות ירד בעוד שבעסקים בהם לא הביעו כוונת סגירה, ב-45% מהם היקף הפעילות עלה. עסקים ששוקלים סגירה מתאפיינים בצורך גבוה יותר באשראי (65.4% ו-48.5% בהתאמה) וכמות האשראי שלהם בפועל ירדה בשיעור גבוה יותר (14.5% ו-6.9% בהתאמה). בעסקים ששקלו סגירה שיעור גבוה יותר של בעלי עסק הם גברים (88.3% ו-79% בהתאמה). בשיעור גבוה יותר של עסקים עם 1-4 מועסקים (43.8% ו-29.6% בהתאמה) ושיעור גבוה

יותר של עסקים שפעילים 3 - 6 שנים (24.4% ו-14.7% בהתאמה). לא נמצאו הבדלים בין עסקים בבדיקה לפי ענפי הפעילות שלהם.

טבלה 3 : תוצאות הרגרסיה לבחינת הגורמים שהשפיעו על עסקים לשקול את סגירת העסק לצמיתות בשנה האחרונה בכלל העסקים⁸

שקל לסגור עסק			
<i>p</i>	<i>CI</i>	<i>Odds Ratios</i>	
<0.001	1.99 – 4.70	3.05 ***	צמצום במצבת כח האדם
0.968	0.56 – 1.78	1.01	גידול במצבת כח האדם
0.141	0.38 – 1.13	0.66	רווחיות העסק עלתה
<0.001	1.79 – 3.92	2.64 ***	רווחיות העסק ירדה
<0.001	4.03 – 93.98	14.57 ***	חסם - גישה למימון
0.001	3.47 – 77.75	12.21 ***	חסם - מציאת לקוחות
0.004	2.48 – 56.35	8.81 **	חסם - זמינות כוח עבודה או ניהול מימון
0.002	2.79 – 66.97	10.30 **	חסם - עומס ביורוקרטי
<0.001	5.04 – 110.66	17.49 ***	חסם - עלויות ייצור או עבודה
0.013	0.34 – 0.88	0.55 *	עסק עם 1-4 מועסקים
0.002	0.26 – 0.74	0.44 **	עסק עם 5-19 מועסקים
<0.001	0.16 – 0.54	0.29 ***	עסק עם 20-99 מועסקים

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$ *** $p < 0.001$

טבלה 4: תוצאות הרגרסיה לבחינת הגורמים שהשפיעו על עסקים לשקול את סגירת העסק לצמיתות בשנה האחרונה בעסקים שנזקקו למימון

שקל לסגור את העסק			
<i>p</i>	<i>CI</i>	<i>Odds Ratios</i>	<i>Predictors</i>
0.001	1.47 – 4.15	2.47 ***	קיבל מימון חלקי
0.002	1.33 – 3.57	2.17 **	לא קיבל מימון
0.051	1.00 – 2.87	1.69	היקף פעילות עסקית ללא שינוי
<0.001	2.43 – 6.90	4.07 ***	היקף פעילות עסקית ירדה
0.008	1.26 – 4.21	2.26 **	מגדר = גברים
0.033	0.65 – 0.97	0.81 *	מספר עובדים בעסק (1)
0.425	0.68 – 2.44	1.3	שנות פעילות העסק עד 3 שנים
0.018	1.12 – 3.49	1.98 *	שנות פעילות העסק מעל 3 שנים ועד 6 שנים
0.369	0.73 – 2.28	1.3	שנות פעילות העסק מעל 6 ועד 10 שנים
	483		Observations
	0.148		R ² Tjur

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$ *** $p < 0.001$

*

⁸ המודל אינו כולל מגדר, שימוש בחשבונות דיגיטלית וענף כלכלי של העסק מאחר ואף אחד מהמשתנים הללו לא נמצא מובהק סטטיסטית.